

THƯ CỦA ĐỒNG CHÍ XỌI BÍ THƯ TỈNH SI PHAN DON GỬI CÁC CHUYÊN GIA QUÂN SỰ VIỆT NAM

*Nguyễn Trọng Lượng**

Để bổ sung và hoàn thiện sưu tập tài liệu, hiện vật về quân tình nguyện và chuyên gia quân sự Việt Nam giúp Lào nhằm hưởng tới kỷ niệm 50 năm ngày thiết lập quan hệ ngoại giao Việt Nam - Lào (05/09/1962 - 05/09/2012) và 35 năm ngày ký Hiệp ước Hữu nghị và hợp tác Việt - Lào (18/07/1977 - 18/07/2012). Năm 2011, tại Bảo tàng Cách mạng Việt Nam (nay là Bảo tàng Lịch sử Quốc gia), ông Nguyễn Văn Nghiệp, nguyên Trưởng đoàn chuyên gia Văn phòng Trung ương Đảng, Văn phòng Hội đồng Bộ trưởng Lào đã trao tặng cho Bảo tàng 9 tài liệu, hiện vật, hình ảnh về quân tình nguyện Việt - Lào. Đây là nhóm tài liệu, hiện vật quý gắn với quá trình hoạt động, chiến đấu của ông trên đất nước bạn Lào. Trong số hiện vật được trao tặng, đặc biệt có bức thư của đồng chí Xoi, Bí thư tỉnh Si Phan Don (nay thuộc tỉnh Champasack, Hạ Lào) gửi các chuyên gia quân sự Việt Nam giúp Lào hoàn thành nghĩa vụ quốc tế về nước ngày 25/05/1974, được ông Nguyễn Văn Nghiệp gìn giữ như một kỷ vật vô giá từ năm 1974, nay ông giao lại cho Bảo tàng Lịch sử Quốc gia.

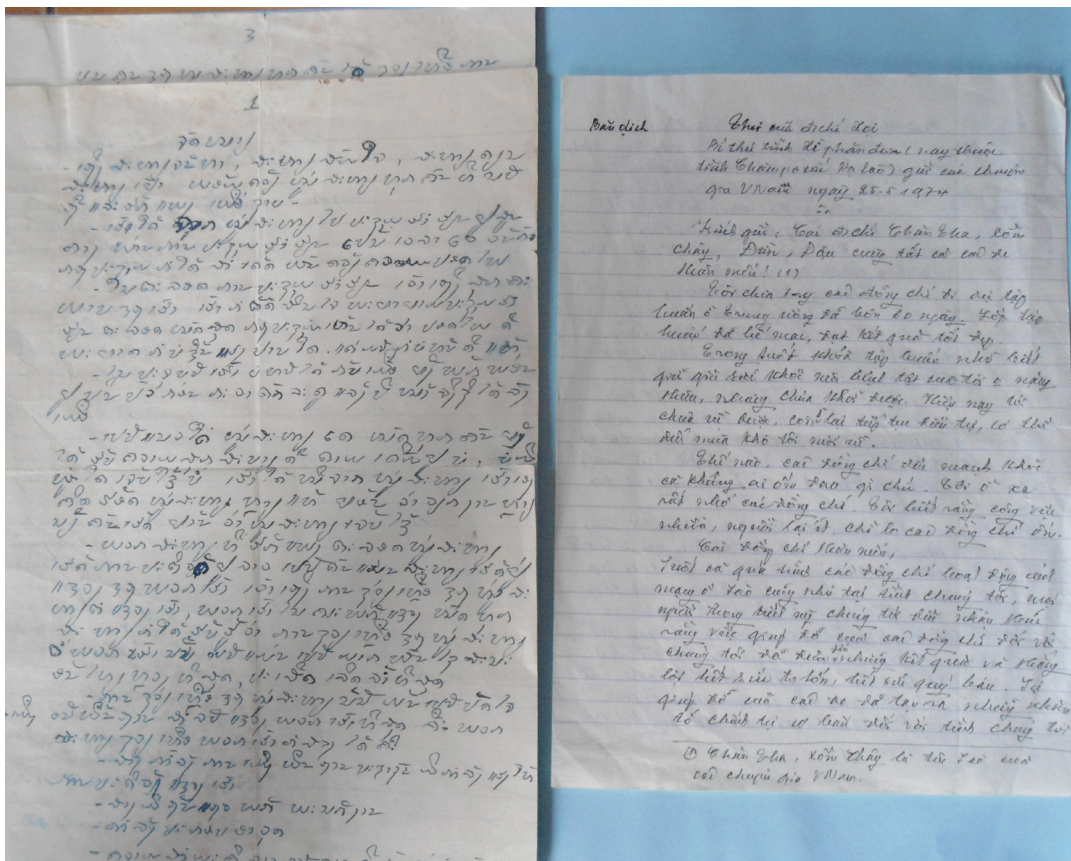
Theo lời kể của ông Nguyễn Văn Nghiệp, Tháng 10 năm 1945, ngay sau khi trở lại đánh chiếm Sài Gòn và các vùng lân cận, thực dân Pháp đã đưa quân lên đánh Tây Nguyên, đồng thời điều động lực lượng sang kiểm soát Đông Bắc Campuchia và Hạ Lào. Từ giữa năm 1946 chúng hình thành thế bao vây uy hiếp vùng tự do Liên khu V từ phía tây. Tình hình đó đặt ra cho công cuộc kháng chiến ở miền Nam Trung bộ nước ta cần có sự phối hợp với hai chiến trường Hạ Lào và Đông Bắc Campuchia.

Tỉnh Si Phan Don, nơi ông công tác thuộc Hạ Lào gồm có 3 tỉnh: Champasack, Saravane và Attapeu chiếm khoảng 1/6 diện tích nước Lào, là nơi có vị trí cơ động, có đường thông thương sang phía tây (đường 13 và tỉnh Champasack), lên phía bắc (Cao

* Phòng Nghiên cứu - Sưu tầm, Bảo tàng Lịch sử Quốc gia

nguyên Bolaven) tiến xuôi theo sông Xê Piên đến vùng giáp ranh tỉnh Stung Treng (đất Campuchia) về phía nam.

Nhận thức được vị trí, tầm quan trọng chiến lược ở Hạ Lào nên việc phối hợp, giúp đỡ phong trào kháng chiến chống thực dân Pháp ở Hạ Lào từ tháng 8/1948 đến cuối năm 1954 luôn được Trung ương Đảng ta đặc biệt quan tâm. Thời kỳ đầu, từ 8/1948 đến cuối năm 1950 là bước khảo sát chiến trường, tìm địa bàn hoạt động thích hợp và sau đó tiến sâu vào sau lưng địch, toả lực lượng ra các hướng, chiếm lĩnh địa bàn hoạt động trên cả 3 tỉnh Hạ Lào. Thời kỳ thứ 2, từ đầu năm 1951 đến giữa năm 1954 là giai đoạn xây dựng và từng bước mở rộng cơ sở chính trị, vũ trang, xây dựng củng cố căn cứ địa và các khu căn cứ du kích, làm thất bại âm mưu bình định của địch trong những năm 1951 - 1953 và tấn công tiêu hao tiêu diệt sinh lực địch, phối hợp tác chiến với các chiến trường khác ở Lào, Campuchia và Việt Nam.

Bức thư của đồng chí Xoi, Bí thư tỉnh Sĩ Phan Don (nay thuộc tỉnh Champasack, Hạ Lào) gửi các chuyên gia quân sự Việt Nam giúp Lào ngày 25/05/1974

Tháng 2/1973, sau khi ký hiệp định hoà bình tại Viêng Chăn, thực hiện hoà hợp dân tộc ở Lào. Đến giữa năm 1974, Bộ Chính trị Trung ương Đảng quyết định rút toàn bộ các

lực lượng quân tình nguyện và chuyên gia quân sự Việt Nam làm nghĩa vụ quốc tế trên đất nước Lào về nước. Trong buổi lễ chia tay các chuyên gia quân sự Việt Nam giúp Lào về nước, đồng chí Xoi bị ốm phải ở lại bệnh viện để điều trị nên không tham dự buổi lễ được, đồng chí đã viết bức thư thay lời chia tay gửi tới các đồng chí chuyên gia quân sự Việt Nam giúp Lào. Bức thư là những lời tâm huyết, thể hiện lòng biết ơn sâu sắc của Đảng, Nhà nước và nhân dân Lào trước sự giúp đỡ hết sức to lớn, quý báu của các chuyên gia quân sự Việt Nam đối với phong trào cách mạng Lào nói chung và phong trào cách mạng của nhân dân tỉnh Si Phan Don nói riêng.

Bức thư của đồng chí Xoi gồm 2,5 trang giấy, được viết tay bằng chữ Lào, mực xanh Cửu Long, trên nền giấy trắng óng vàng. Trang số 1, số 2 được viết trên một tờ giấy kẻ ngang có kích thước 18,7x26,7cm; một số chữ bị nhoè mực; tại dòng số 2, số 5, số 21 có bút tích sửa chữ của đồng chí Xoi. Trang số 3 gồm 1/2 tờ giấy kẻ ngang có kích thước 14,5 x 19cm. Tại dòng số 1, số 7, số 12 có bút tích sửa chữ của đồng chí Xoi.

Đối chiếu bản dịch tiếng việt của ông Nguyễn Văn Nghiệp, nguyên Trưởng đoàn Chuyên gia Văn phòng Trung ương Đảng, Văn phòng Hội đồng Bộ trưởng Lào, tại trang số 1, số 2 của bức thư đồng chí Xoi đã chỉ ra 5 điểm cơ bản mà các chuyên gia quân sự Việt Nam đã giúp phong trào cách mạng nhân dân tỉnh Si Phan Don, gồm:

- + Xây dựng cơ sở chính trị trong nhân dân tạo ra sức mạnh trong toàn tỉnh.
- + Xây đội ngũ Đảng, cán bộ của tỉnh.
- + Xây dựng các lực lượng vũ trang.
- + Xây dựng tình đoàn kết Lào - Việt.
- + Giúp cấp uỷ tỉnh có thêm kinh nghiệm và khả năng các mặt để tự vươn lên trong nhiệm vụ của mình.

Đồng chí Xoi đánh giá cao sự giúp đỡ quý báu trên sẽ là nền tảng có ý nghĩa lịch sử của hai Đảng, hai Nhà nước trong cuộc đấu tranh trường kỳ chống lại kẻ thù chung xâm lược. Đồng chí khẳng định trong bức thư: “Để làm được điều đó các đồng chí chuyên gia quân sự Việt Nam đã hy sinh tình cảm gia đình, vợ con để góp phần vào sự nghiệp cách mạng Lào nói chung cũng như tỉnh Si Phan Don nói riêng, tạo ra sức mạnh góp phần vào chiến thắng chung của hai dân tộc”.

Trang số 3 của bức thư, đồng chí Xoi xin thay mặt nhân dân tỉnh Si Phan Don cảm ơn các đồng chí chuyên gia quân sự Việt Nam đã giúp đỡ cho phong trào cách mạng nhân dân tỉnh Si Phan Don đạt được những thắng lợi rực rỡ và xin hứa sẽ trân trọng, gìn giữ những thành quả vô giá đó. Đồng chí Xoi chúc các đồng chí chuyên gia quân sự Việt Nam giúp Lào lên đường về nước mạnh khoẻ, qua đó hỏi thăm tới gia đình các đồng chí và hẹn gặp lại các đồng chí chuyên gia quân sự Việt Nam tại thủ đô Hà Nội.

Như vậy, qua nội dung bức thư của đồng chí Xoi, Bí thư tỉnh Si Phan Don gửi các chuyên gia quân sự Việt Nam giúp Lào hoàn thành nghĩa vụ quốc tế về nước, do ông Nguyễn Văn Nghiệp dịch và bàn giao cho Bảo tàng Lịch sử Quốc gia đã phản ánh được sự đóng góp, giúp đỡ hết sức to lớn, quý giá, chí tình của các chuyên gia quân sự Việt Nam với tinh thần quốc tế vô sản trong sáng đã góp phần to lớn và trực tiếp vào những thắng lợi trong sự nghiệp đấu tranh, giải phóng dân tộc của nước bạn Lào. Các đồng chí

chuyên gia quân sự Việt Nam không chỉ chịu đựng muôn vàn khó khăn gian khổ, vượt qua mọi thử thách, hy sinh, hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ của Đảng, Nhà nước và Quân đội giao cho, mà còn chiến đấu anh dũng, công tác tích cực, hết lòng tôn trọng, thương yêu nhân dân bạn, đồng cam cộng khổ với cán bộ, chiến sĩ bạn, hạt gạo cắn đôi, cọng rau bẻ nửa, được quân dân bạn tin yêu, kính trọng trong suốt quá trình hoạt động cách mạng.

Đã gần 40 năm trôi qua kể từ ngày bức thư được viết, dấu vết mực đã mờ, bức thư ngả màu theo dòng thời gian, nhưng nội dung bức thư đến nay vẫn còn nguyên giá trị. Bức thư là những hồi ức đẹp đẽ về mối tình đoàn kết chiến đấu Lào - Việt, được hình thành qua cuộc đấu tranh chung đầy hi sinh, gian khổ, trong một liên minh chiến đấu lâu dài, chiến thắng kẻ thù chung, đem lại độc lập cho mỗi nước, tự do cho hai dân tộc; đồng thời vun đắp và góp phần tô thắm thêm về mối tình hữu nghị, mối quan hệ gắn bó keo sơn, của hai Đảng, hai Nhà nước Việt Nam - Lào trong cuộc đấu tranh trường kỳ chống kẻ thù chung xâm lược.

=====

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bản dịch: *Thư của đồng chí Xoi, Bí thư tỉnh Si Phan Don (nay thuộc tỉnh Champasack, Hạ Lào) gửi các chuyên gia quân sự Việt Nam giúp Lào ngày 25/05/1974* do ông Nguyễn Văn Nghiệp dịch và bàn giao cho Bảo tàng Lịch sử Quốc gia.
2. *Những năm tháng trong đoàn quân tình nguyện Việt Nam ở Lào* (Hồi ký năm 1996) của tác giả Võ Đăng Ngạn.
3. *Quân tình nguyện Việt Nam trên chiến trường Hạ Lào - Đông Bắc Campuchia (1948 -1954)*. Nxb. Quân đội Nhân dân, 1998.
4. *Điều Lắm vong tình nghĩa*. Nxb. Quân đội Nhân dân Việt Nam, 1998.

COMRADE XOI'S LETTER, PROVINCIAL SECRETARY OF SI PHAN DON COMMITTEE OF LAO PRP, TO VIETNAMESE MILITARY SPECIALISTS

Nguyễn Trọng Lượng

Si Phan Don was a big province which had a strategic position in the time of the Rebellion of Indochinese people against French Colonialism and American Imperialism, from 1945 to 1973. Thus, there always had appearance of Vietnamese military specialists who came to combine with Laotian military to consume the enemies.

In 1974, at the end of the War, Vietnam Communist Party decided to withdraw the specialists from Si Phan Don to Vietnam. At that time, Mr. Xoi was provincial Secretary of Si Phan Don Committee of Lao PRP. Owing to his illness, he could not come to the farewell of the specialists then he wrote a letter instead of saying goodbye. In the letter, he expressed a deep gratitude of State and Laotian people to the great supports of Vietnamese military specialists. The letter is great reminiscences of solidarity Vietnam - Lao, and also is expression of a very fast relationship between Vietnam and Lao peoples.